2022 жыл бойынша "Әлия Молдағұлова халықаралық әуежайы" АҚ тұтынушылар мен басқа да мүдделі тұлғаларға бекітілген тарифтік сметаларды, бекітілген инвестициялық бағдарламаларды орындау туралы жылдық есебі

"Әлия Молдағұлова халықаралық әуежайы" АҚ табиғи монополиялар субъектісі туралы жалпы ақпарат

"Әлия Молдағұлова халықаралық әуежайы" АҚ (бұдан әрі - Қоғам) табиғи монополия субъектісі болып табылады. Әуежай қызметтері мемлекет реттейтін қызметтерге, қоғамдық маңызы бар нарық қызметтеріне, реттелетін қызметтермен технологиялық байланысты өзге де қызмет бойынша қызметтерге бөлінеді.

Табиғи монополия субъектілері Мемлекеттік тіркелімінің республикалық бөліміне Қоғам келесі қызмет түрлері бойынша кіреді:

1) Әуе кемесінің ұшып - қонуын қамтамасыз ету;

2) Әуе кемесінің авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету;

3) Өңдеуге (тиеуге/немесе түсіруге) жататын жүктер (почта) болған кезде әуе кемелерінің сертификатталған жолаушы-жүк ұшағы типтері бойынша, жолаушылар үшін отырғызудан кейін 3 сағаттан және жүк жолаушы-жүк ұшағы үшін 6 сағаттан жоғары нормативтен тыс тұрағын қамтамасыз ету;

4) Әуежайдың базалық әуеайлағында әуе кемесіне тұрақ орнын ұсыну.

Қоғам табиғи монополия субъектілерінің мемлекеттік тіркелімінің жергілікті бөліміне келесі қызметтері бойынша кіреді:

1) Электр энергиясын беру және тарату.

Табиғи монополиялар туралы Заңға сәйкес, 4-бап 10-тармақ келесі реттелетін қызметтер төмен қуатқа жатады, себебі бұл қызметтердің кірісі 2022 жылғы барлық реттелетін қызметтердің 5% аспайды:

1. Әуежайда өңдеуге (тиеуге/немесе түсіруге) жататын жүктер (почта) болған кезде әуе кемелерінің сертификатталған жолаушы-жүк ұшағы типтері бойынша, жолаушылар үшін отырғызудан кейін 3 сағаттан және жүк жолаушы-жүк ұшағы үшін 6 сағаттан жоғары нормативтен тыс тұрағын ұсыну;

2. Әуежайдың базалық әуеайлағында әуе кемесіне тұрақ ұсыну;

3. Электр энергиясын беру және тарату.

Ішкі рейстерде қызмет көрсету Кәсіпкерлік Кодексе сәйкес әуежай бойынша қоғамдық маңызы бар қызметтерге жатады, атап айтқанда:

- Жолаушыларды отырғызу-түсіру (телескопиялық трап арқылы);
- Жүкті және поштаны өңдеу бойынша қызметтер;
- Әуе кемелерін қарсы алу-шығару жөніндегі қызметтер;
- Әуе кемелерін жанар-жағармай материалдарымен қамтамасыз ету жөніндегі қызметтер;
- Тасымалдау процесін қамтамасыз ету мақсатында пайдаланылатын әуежай үй-жайларын жалға беру жөніндегі қызметтер.

1. 2022 жыл Инвестициялық бағдарламаның орындалуы

Қоғамға 2022 жылға арналған инвестициялық бағдарлама бекітілген жоқ.

2. Уәкілетті орган бекіткен 2022 жылғы тарифтік сметалардың бап бойынша орындалуы туралы ақпарат

(қосымша 1-Кесте, 2-кесте, 3-Кесте, 4-Кесте, 5-Кесте)

Тарифтік саясат

Қоғамға 2022 жылғы 1 қаңтардан бастап ҚР ИИДМ ААК 10.12.2021 жылғы №90 бұйрығына сәйкес реттелетін екі қызметке арналған аралық тарифтер бекітілді:

- коммерциялық емес мақсаттарда және халықаралық бағыттар бойынша ҚР әуежайларында техникалық қонуды жүзеге асыра отырып, Қазақстан Республикасының әуе кеңістігі арқылы транзиттік ұшуларды жүзеге асыратын авиатасымалдарға қызмет көрсету барысын қоспағанда, әуе кемелерінің ұшып - қонуын қамтамасыз ету - 1 768,48 теңге, 1 тонна МҰМ үшін ҚҚС есептемегенде;
- коммерциялық емес мақсаттарда және халықаралық бағыттар бойынша ҚР әуежайларында техникалық қонуды жүзеге асыра отырып, Қазақстан Республикасының әуе кеңістігі арқылы транзиттік ұшуларды жүзеге асыратын авиатасымалдарға қызмет көрсету барысын қоспағанда, әуе кемелерінің авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету – 665,87 теңге - 1 тонна МҰМ үшін ҚҚС есептемегенде;

Қоғам 2022 жылы қуаттылығы төмен қызметтерге тарифтерді көтермеді, жұмыста индекстеу әдісін қолдана отырып, 2021 жылы ұлғайтылған тарифтер қолданылды.

- әуе кемесіне нормативтен тыс тұрақ бергені үшін тариф - сағатына 1 тонна МҰМ үшін 5,41 теңгені құрады;
- базалық әуеайлақта ӘК тұрақ орнын ұсынуға арналған тариф-тәулігіне 1 тонна МҰМ үшін 56,9 теңгені құрады;

электр энергиясын беру және бөлу бойынша тариф - 1 кВт/сағ үшін 0,40 теңгені құрады.

2022 жылы әуе кемелерін пайдаланушылардың өтінімдері бойынша Ақтөбе әуежайында қызмет көрсету кезінде қоғамдық маңызы бар қызметтерге және техникалық құралдарды ұсыну бойынша тарифтерді көтеру жүргізілген жоқ.

3. Реттелетін қызметтердің сапасы мен сенімділігі көрсеткіштерінің сақталуы туралы

Қоғамға 2022 жылға арналған Инвестициялық бағдарлама бекітілмеген. Қызметтер ҚР ИИДМ ААК 10.12.2021 жылғы №90 бұйрығына, сондай-ақ индекстеу әдісін қолдана отырып, 2021 жылы бекітілген тарифтерге сәйкес аралық тарифтер бойынша көрсетілді.

4. Табиғи монополия субъектісі қызметінің тиімділік көрсеткіштеріне қол жеткізу туралы

Қоғамға 2022 жылға арналған Инвестициялық бағдарлама бекітілмеген. Қызметтер ҚР ИИДМ ААК 10.12.2021 жылғы №90 бұйрығына, сондай-ақ индекстеу әдісін қолдана отырып, 2021 жылы бекітілген тарифтерге сәйкес аралық тарифтер бойынша көрсетілді.

5. Негізгі қаржылық-экономикалық көрсеткіштер

2022 жылдың қорытындысы бойынша **кірістер 2 694 млн.** теңге сомасын құрады, өткен жылға қарағанда **11%** немесе **341 млн.** теңге төмендеді, бұл қаңтар айында ТЖ режимін жариялауға, сондай-ақ 2022 жылдың наурыз-сәуір айларында ЖҰҚЖ жөндеуге әуежайдың жабылуына байланысты.

2022 жылдың қорытындысы бойынша **шығыстар 2 694 млн.** теңге сомасын құрды, өткен жылға қатысты **5%** немесе **132 млн.** теңгеге төмендеді, бұл НҚ пайдалану мерзімін қайта есептеуге, сондай-ақ көрсетілетін қызметтер көлемінің төмендеуіне байланысты.

Қаржылық нәтиже 0,384 мың теңгені құрады, көрсетілетін қызметтер көлемінің төмендеуі есебінен, сондай-ақ шығыстардың болашақ кезеңдерге ауысуына, өткен жылмен салыстырғанда **210 млн.** теңгеге төмендеді, келесі себептерге байланысты:

- 2022 жылғы қаңтарда Төтенше Жағдай режимін жариялау;
- 2022 жылғы наурыз – сәуір айларында ЖҰҚЖ жөндеуге әуежайдың жабылуы.

Кірістер

2022 жылдың қорытындысы бойынша **кірістер 2 694 млн.** теңге сомасында болды, өткен жылға қарағанда **11%** немесе **341 млн.** теңгеге төмендеді, бұл қаңтар айында ТЖ режимін жариялауға, сондай-ақ 2022 жылдың наурыз-сәуір айларында ЖҰҚЖ жөндеуге әуежайдың жабылуына байланысты.

*2022 жылғы факті бойынша **қызметтерді көрсетуден және өнімді өткізуден түскен кірістер 2 497 млн.** теңгені құрады, өткен жылға қарағанда **15%-ға** немесе **429 млн.** теңгеге төмендеді, жоспармен салыстырғанда **14%-ға** немесе **401 млн.** теңгеге, оның ішінде*:

Әуежайға қызмет көрсетуден түсетін кірістер мынадай қызмет түрлерімен ұсынылады:

- ӘК ұшып - қонуын қамтамасыз ету - талданып отырған кезеңдегі кірістер **479 млн.** теңге, өткен жылмен салыстырғанда **31% - ға** немесе **216 млн.** теңгеге төмендеді;

- авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету - талданып отырған кезеңдегі кірістер **171 млн.** теңге, өткен жылмен салыстырғанда **30%-ға** немесе **73 млн.** теңгеге төмендеді;

- жолаушыларға қызмет көрсету, кірістер сомасы **369 млн.** теңгені құрайды, өткен жылмен салыстырғанда **9%-ға** немесе **31 млн.** теңгеге өсті;

- жүктерді, поштаны, ақылы багажды өңдеу, кіріс сомасы **201 млн**. теңге құрайды, өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда **79%-ға** немесе 2022 жылдың 1 тоқсанында жүк рейсінің тоқтатылуына байланысты **288 млн.** теңгеге төмендеді;

- авиакеросинді сату **388 млн.** теңгені құрады, өткен жылмен салыстырғанда **25%-ға** немесе **77 млн.** теңгеге өсті, бұл «Аэрофлоттың» рейстерін қалпына келтіруге, сондай-ақ авиакомпанияларды әуежай отынымен толтыруға байланысты.

2022 жылғы дерек бойынша *өзге (авиациялық емес) қызметтен түскен кірістер* **543 млн.**теңгені құрады, өткен жылмен салыстырғанда **28%-ға** немесе **120 млн.** теңгеге ұлғайды (объектіден тыс режимді (өткізу) қамтамасыз ету, ЖЖМ сақтау, бизнес зал және билеттерді сату және т. б.).

Өзге кірістер теңгеге қатысты бағамның ауытқуына байланысты өткен жылмен салыстырғанда **80 млн** теңгеге өсіп, **197 млн.** теңгені құрады.

Шығыстар

2022 жылдың қорытындысы бойынша **шығыстар 2 694 млн**. теңге сомасында орындалды, өткен жылға қатысты төмендеу **5%** немесе **132 млн.** теңге, бұл НҚ пайдалану мерзімін қайта есептеуге, сондай-ақ көрсетілетін қызметтер көлемінің төмендеуіне байланысты, оның ішінде өндірістік өзіндік құны **2 301 млн**. теңгені құрады, өсім өткен жылмен салыстырғанда **4%** немесе **80 млн.** теңге құрайды, жалпы әкімшілік шығыстар **265 млн.** теңге құрайды, өткен жылға қатысты **2%-ға** немесе **6 млн.** теңгеге төмендеді.

Өндірістік өзіндік құны **2 301 млн**. теңге өткен жылға қатысты сатып алынатын қызметтер мен тауарлардың құнын ұлғайту есебінен, сондай-ақ сертификаттау қорытындылары бойынша ескертулерді жою үшін **4%-ға** немесе **80 млн.** теңгеге өсті.

Өндірістік өзіндік құны шығындарының өсуі келесі себептерге:

- еңбекақы төлеу туралы ережеге сәйкес жалақыны индекстеу және қосымша төлемдер есебінен өткен жылдың деректеріне қатысты еңбекақы төлеу қорының **18%-ға** немесе **164 млн.** теңгеге, сондай-ақ өткен кезеңдер бойынша демалыстарды төлеуіне байланысты;

- отын бойынша шығыстар **503 млн**.теңгені құрады, бұл өткен жылмен салыстырғанда **20%-ға** немесе **85 млн**. теңгеге өсті, себебі «Аэрофлот» а/к

рейстерінің қайта жануына, сондай-ақ авиациялық және авто ЖЖМ бағасының өсуіне байланысты. Айта кету керек, өсуге ЖҰҚЖ жөндеу жұмыстарына байланысты көлік құралдарының мотто/сағаттарының ұлғаюы да әсер етті.

2022 жылдың *қорытындысы бойынша жалпы шаруашылық және әкімшілік шығыстар* **265 млн**. мөлшерінде болды, өткен жылға қатысты **2%-ға** немесе **6 млн.** теңгеге төмендеді, төмендеу кадрлар даярлау бойынша, шикізат пен материалдарға және т.б. шығыстарды оңтайландыруға байланысты болды.

2022 жылдың қорытындысы бойынша өзге шығыстар **110 млн.** теңгені құрайды, өткен жылғы дерекке қарағанда **101 млн**. теңгеге төмендетілді, 2021 жылы активтердің шығып қалуы (қонақ үй ғимараты және әкімшілік ғимарат) және үмітсіз активтердің **186 млн.** теңгеге есептен шығарылуы болды.

6. Көрсетілген реттеліп ұсынылған қызметтердің көлемі

1. "Ұшақ - ұшуына қызмет көрсетілді" - 4 011 рейс;
2. «Өңделген жүктер мен пошталар» – 7 718 тонн;
3. «Жолаушыларға қызмет көрсету» – 765 167 человек;
4. «Әуе кемесінің ұшып - қонуын қамтамасыз ету» –238 861 МҰМ тон.;
5. «Әуе кемесінің авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету» – 238 861 тонна МҰМ тон.;
6. 96 352 тонна сағатына/МҰМ - өңдеуге (тиеуге/немесе түсіруге) жататын жүктер (почта) болған кезде әуе кемелерінің сертификатталған жолаушы-жүк ұшағы типтері бойынша, жолаушылар үшін отырғызудан кейін 3 сағаттан және жүк жолаушы-жүк ұшағы үшін 6 сағаттан астам нормативтен тыс тұрағын ұсыну;
7. «Әуежайдың базалық әуеайлағында әуе кемесіне тұрақ орнын беру» - тәулігіне 12 594 МҰМ тон.;
8. «Электр энергиясын беру және тарату» – 2181 мың кВт.

7. Тұтынушылармен жүргізілетін реттеліп көрсетілетін қызметтер туралы ақпарат

Авиациялық қызметтер маусымдық сипатта болады: навигацияның көктем-жаз кезеңінде (КЖК) әуе кемелерінің (ӘК) рейстерінің саны артып келеді. Авиация қызметінің маусымдық сипаты Қоғамның ағымдағы қаржылық нәтижесі мен жағдайына әсер етеді.

"Әлия Молдағұлова халықаралық әуежайы" АҚ қосымша көлемді тарту бойынша іс-шаралар жүргізілуде - Әлия Молдағұлова әуежайы арқылы рейстерді ұлғайту бойынша түрлі авиакомпаниялармен келіссөздер және шарттық хат алмасу жүргізілуде. Авиакомпанияларға әуежай қызметтеріне тарифтер мен алымдар, авиаотын құны туралы ақпараттық хаттар үнемі жіберіліп отырады.

Қазақстан Республикасының транзиттік әлеуетінің дамуына, сондай-ақ Ақтөбе әуежайының ыңғайлы орналасуына (Азия-Еуропа әуе трассаларының қиылысы) байланысты авиакомпаниялардың қызмет көрсету сапасына қойылатын талаптарының өзгеруі бойынша тенденциялары байқалады. Осы мақсатта қызметкерлерді қызмет көрсетудің заманауи әдістеріне қайта оқыту бойынша іс-шаралар жүргізіледі, сондай-ақ әуе кемелері мен жолаушыларға қызмет көрсету үшін қажетті арнайы және автомобиль техникалары, жабдықтар паркін жаңғырту және жаңарту жүзеге асырылады.

8. 2023 жылғы қызмет перспективалары (даму жоспарлары) және Қоғамның басым бағыттары.

Қоғамның 2023 жылға және одан кейінгі жылдарға арналған міндеті қызмет көрсету сапасын, көрсетілетін қызметтердің толықтығын төмендетпей, қолда бар ресурстармен ең жақсы нәтижелерге қол жеткізу, білікті персоналды сақтау болып табылады. Операциялық шығыстарды қысқарту, еңбек өнімділігін және Қоғам ресурстарын пайдалану тиімділігін арттыру, ұшу қауіпсіздігін және сертификатталған талаптарды орындауды қамтамасыз ететін қызметтерді техникалық қайта жарақтандыру.

Жоспардың орындалуын, қызметтердің іске асырылуын және Қоғамның инвестициялық бағдарламасының орындалуын жүйелі бақылау.

Ақтөбе әуежайы жолаушылар рейстерінің санын арттыру бойынша белсенді жұмыс жүргізуде, Ресейге (Минералды сулар), Өзбекстанға (Ташкент) және Грузияға (Тбилисиде қайта қосылу) жаңа бағыттарды ашу бойынша келіссөздер жүргізілуде. Сондай-ақ, жүк рейстері бойынша белсенді жұмыс жүргізілуде, Ақтөбеде қосымша жүк рейстерін ашу үшін Грузия, Әзірбайжан және Қытай авиакомпанияларымен келіссөздер жүргізілуде.

"Әлия Молдағұлова халықаралық әуежайы" АҚ барлық әуе кемелерін ұшу салмағы бойынша шектеусіз қабылдауға дайын. Өз тарапынан, әуежайға қызмет көрсету мәселелерінде "Әлия Молдағұлова халықаралық әуежайы" АҚ алыс шетелдерді қоса алғанда, барлық бағыттар бойынша авиарейстерді қамтамасыз етуге және оларға техникалық қызмет көрсетуге дайын.

Басқарма Төрағасы **Малиев Д.С.**

ЭжҚТБ бастығы **Игнатенко Т.А.**